

تعیین ارزش تشخیصی رنگآمیزی گیمسا و تست اورهآز سریع در هلیکوباکتر پیلوری

چکیده

با توجه به شیوع فراوان بیماریهای التهابی دستگاه گوارش فوقانی و اثبات نقش هلیکوباکتر به عنوان یکی از مهمترین عوامل اتیولوژیک بروز بیماریهای اسید-پپتیک، این مطالعه جهت ارزیابی نقش روش‌های تشخیصی سریع برای این باکتری انجام یافت. این مطالعه به صورت مشاهده‌ای - مقطعی بر روی ۱۰۰ بیمار مبتلا به علائم گوارش که در فاصله مهرماه ۱۳۷۶ تا مرداد ۱۳۷۸ به مرکز درمانی دانشگاه علوم پزشکی ایران مراجعه نموده‌اند انجام شده است. با اندوسکوپی معده توسط متخصصین داخلی حداقل ۲ نمونه بیوپسی از مخاط معده از هر بیمار تهیه شد. یک نمونه از این بیوپسی‌ها در جهت تشخیص وجود عفونت با هلیکوباکتر و یافته‌های اختصاصی پاتولوژی در رنگآمیزی هماتوکسیلن اثوزین H-E (به عنوان روش مرجع) و مقایسه این یافته‌ها با نتایج بدست آمده در رنگآمیزی اختصاصی گیمسا در جهت تعیین ارزش این رنگآمیزی استفاده شد. بیوپسی دیگر جهت تشخیص سریع (داخل اتاق اندوسکوپی) مبتلایان به این عفونت با انجام تست اورهآز یک دقیقه‌ای به کار گرفته شد. در آنالیز نتایج از شاخصهای حساسیت، ویژگی، ارزش اخباری مثبت و منفی و نسبت درشت نمایی مثبت و منفی استفاده گردید.

بر اساس نتایج بدست آمده حساسیت رنگآمیزی گیمسا ۹۵/۹٪ و ویژگی آن ۴۴/۴٪ گزارش شد و برای تست اورهآز حساسیت ۶۹/۹٪ و ویژگی ۸۵/۲٪ محاسبه شد. ارزش اخباری مثبت (PPV) برای رنگآمیزی گیمسا و تست سریع اورهآز به ترتیب ۸۲/۳٪ و ۹۲/۷٪ محاسبه گردید و ارزش اخباری منفی (NPV) برای این دو تست به ترتیب ۸۰٪ و ۵۱٪ گزارش شد. نسبت درست‌نمایی مثبت (PLR) برای رنگآمیزی گیمسا و تست اورهآز به ترتیب ۱/۷ و ۷/۴ بدست آمد و نسبت درست‌نمایی منفی (NLR) برای این دو تست به ترتیب ۰/۳۵ و ۰/۰۹ گزارش شد.

رنگآمیزی گیمسا دارای حساسیت بالایی بوده نتیجه منفی آن دارای ارزش می‌باشد. این در حالی است که تست اورهآز تنفسی سریع دارای ویژگی بالایی است و نتایج مثبت آن دارای ارزش می‌باشد اما موارد منفی آن باید با روش مرجع مناسب کنترل گردد.

- *دکتر شاهین قاسمی I
- II علی چهرئی II
- III دکتر سلیمان صادقی III
- III دکتر علی ابراهیمی III

۲ - رنگآمیزی گیمسا	۱ - هلیکوباکتر پیلوری	کلید واژه‌های:
۴ - تست اورهآز سریع	۳ - رنگآمیزی H-E	

مقدمه

بیماریهای التهابی دستگاه گوارش فوقانی بسیار شایع بوده و بروز آنها روز به روز در حال افزایش است. این که از بین آنها، بیماریهای اسید پپتیک مهمترین و شایعترین

این مقاله خلاصه‌ای است از پایان‌نامه دکترای "ابراهیمی. علی، صادقی. سلیمان، تعیین ارزش تشخیصی رنگآمیزی گیمسا و تست اورهآز سریع در هلیکوباکتر پیلوری به راهنمایی دکتر قاسمی. شاهین، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی ایران. ۱۳۷۸".

I) استادیار بیماریهای عفونی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی ایران (*مؤلف مسؤول)

II) دانشجوی پزشکی و عضو کمیته پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی ایران

III) پزشک عمومی

امکان دارد به رنگ آمیزی اختصاصی نیاز داشته باشد(۶). یکی دیگر از راههای تشخیص کشت می باشد که شرایط بسیار ویژه ای را می طلبد و در صورت وجود مقاومت آنتی بیوتیکی ممکن است ضروری باشد و دارای حساسیتی معادل ۷۰ تا ۹۵٪ می باشد. با توجه به اینکه هلیکوباکتر مقادیر زیادی اوره آز می سازد یک روش ساده جهت کشف این باکتری آزمون سریع اوره آز می باشد(۷).

هدف از انجام این مطالعه تعیین ارزش روشهای تشخیص سریع (رنگ آمیزی اختصاصی و اوره آز تنفسی سریع) در مقایسه با یافته های پاتولوژی بیوپسی معده و در نهایت امکان تشخیص هلیکوباکتر در اتاق آندوسکوپی می باشد.

روش بررسی

در این مطالعه در فاصله زمانی ۱۳ ماه تعداد ۱۱۸ بیمار دارای علائم گوارشی که در دو بیمارستان حضرت رسول اکرم(ص) و شهدای هفتم تیر، تحت آندوسکوپی دستگاه گوارش فوقانی واقع شدند، مورد بررسی قرار گرفتند. از هر بیمار حداقل دو نمونه بیوپسی معده (آنترال) تهیه شد، که یکی جهت بررسی هیستوپاتولوژی و دیگری برای تست اوره آز سریع یک دقیقه ای مورد استفاده قرار گرفته است. نمونه اول در فرمالین ۱۰٪ ثابت (Fixed) شد و پس از Processing، دو لام از آنها تهیه شد، یکی برای رنگ آمیزی روتین هماتوکسیلین - ائوزین (H-E) و دیگری جهت رنگ آمیزی اختصاصی گیمسا مورد استفاده قرار گرفت. نمونه دوم جهت بررسی تولید اوره آز، بلا فاصله در اتاق آندوسکوپی در محلول اوره آز قرار گرفت. این محلول حاوی ۱ سی سی محلول اوره V/W ۱۰٪ تازه تهیه شده و در آب دیونیزه (PH: ۶/۸) همراه با دو قطره فنل قرمز ۱٪ بوده است که در ظرفهای درب دار Eppendorf به حجم ۱/۵ سی سی قرار داشت و تغییر رنگ محلول از زرد به صورتی - بنفش در عرض یک دقیقه یا کمتر، بیانگر وجود هلیکوباکتر و عملکرد آنزیم اوره آز بود.

تمام اسلامیدهایی که با روشهای H-E و گیمسا رنگ آمیزی شده بودند، با میکروسکوپ نوری و بزرگنمایی

هستند. کشف هلیکوباکتر پیلوری به عنوان عامل عفونی بروز گاستریت و اولسریپتیک در سال ۱۹۸۳ را می توان مهترین پیشرفت در زمینه فیزیوپاتولوژی این دسته از بیماریها در قرن اخیر دانست(۱). مطالعات اپیدمیولوژیک نشانگر انتشار جهانی این باکتری و شیوع فراوانتر آن در کشورهای در حال توسعه است. اگر چه پاتوفیزیولوژی بروز گاستریت و دئودنیت و ارتباط آنها با ایجاد زخم های پیتیک و بروز بد خیمی ها، هنوز مورد بررسی است. تقریباً می توان هلیکوباکتر را عامل اتیولوژیک اصلی بروز زخم دئودنوم و احتمالاً معده دانست(۲). حتی مدارکی دال بر نقش آفرینی این باکتری در پاتوژنیز بد خیمی معده در دست است که اهمیت این عفونت را روز به روز بیشتر می نماید(۳). از طرفی، شیوع آلوودگی با این باکتری در مخاط طبیعی معده نیز نسبتاً زیاد است. با توجه به مطالب فوق، اهمیت تشخیص سریع این باکتری و در نتیجه آغاز سریعتر درمان، مشخص می گردد. در حال حاضر تشخیص وجود هلیکوباکتر با انجام آندوسکوپی معده، تهیه بیوپسی و بررسی هستوپاتولوژی مخاط با رنگ آمیزی روتین یا اختصاصی امکان پذیر است. نوعی آزمون تنفسی اوره با استفاده از کربن ۱۴ یا ۱۳ جهت تشخیص هلیکوباکتر پیلوری براساس فراورده های آنزیم اوره آز و آزاد شدن دی اکسید کربن نشان دار بوجود آمده است که در آن پس از خوردن اوره آز نشان دار در صورت وجود آنزیم اوره آز ساخته شده توسط هلیکوباکتر پیلوری، دی اکسید کربن نشان دار در هوای بازدمی قابل ردیابی است. حساسیت این آزمون ۹۰ تا ۹۵ درصد و ویژگی آن ۹۸ تا ۹۹ درصد می باشد. در سرم افراد واجد کولونیزاسیون هلیکوباکتر پیلوری، آنتی بادی هایی (IgG, IgA) علیه این باکتری یافت می شود که امروزه به شکل وسیعی از آزمونهای سرولوژی جهت کشف هلیکوباکتر پیلوری استفاده می شود. آزمون ELISA و ثبوت کمپلمان دو روش شایع سرولوژی می باشد که حساسیتی به ترتیب معادل ۹۵٪ و ۷۵٪ دارند(۴،۵). همچنین روشهای هیستولوژی دارای حساسیتی بین ۹۰-۹۵٪ خواهد بود و توجه به این نکته لازم است که این روش نیازمند آندوسکوپی است و همچنین

ارزش تشخیصی هر یک از تست‌ها از شاخص‌های حساسیت (sensitivity) $(Tp/(Tp+FN))$ ، ویژگی (specificity) $(TN/(TN+Fp))$ ارزش اخباری (Predictive Value) مثبت $(Tp/(Tp + Fp))$ (positive Predictive Value) ارزش اخباری منفی (Negative Predictive Value) $(TN/(TN+ FN))$ و نسبت درست‌نمایی مثبت و منفی (positive & Negative likelihood ratio) فرمولهای $(sen/(1-sen)/sp)$ و $(1-sen)/sp)$ و تست chi-squared استفاده گردید.

نتایج

در مجموع ۱۰۰ بیمار مورد مطالعه، توزیع جنسی به نسبت مساوی بوده 50% افراد مورد پژوهش مرد و 50% آنان زن بودند. به لحاظ سنی بیشترین تعداد مبتلایان در گروه سنی $50 - 60$ سال قرار داشتند که 30 مورد آن مؤنث 22 مورد آن مذکور بودند.

جهت تعیین ارزش تشخیصی رنگ آمیزی گیمسا نتایج بدست آمده از این تست با روش مرجع این مطالعه که رنگ آمیزی (H-E) بود مقایسه گردید و حساسیت آن 95.9% ($98.9\% - 87.7\%$) و ویژگی آن 44.4% ($64.4\% - 26.7\%$) بدست آمد همچنین ارزش اخباری مثبت (PPV) تست گیمسا در تشخیص هلیکوباتر پیلوری 82.4% ($89.5\% - 72.2\%$) و ارزش اخباری منفی (NPV) آن جهت تشخیص هلیکوباتر پیلوری 80% ($94.7\% - 51.4\%$) محاسبه شد. همچین نسبت درست‌نمایی مثبت (pos. Likelihood Ratio) گیمسا برای تشخیص هلیکوباتر $1/71$ محاسبه شد و نسبت درست‌نمایی منفی (NLR) آن برای تشخیص هلیکوباتر 0.09 محاسبه گردید.

جهت تعیین ارزش تشخیصی تست اوره آز تنفسی سریع، نتایج بدست آمده از این تست با روش مرجع این مطالعه (رنگ آمیزی H-E) مقایسه گردید، که حساسیت آن 69.9% ($79.8\% - 57.9\%$) و ویژگی آن 85.2% ($95.1\% - 65.4\%$) بدست آمد. همچنین ارزش اخباری مثبت (PPV) تست اوره آز سریع در تشخیص هلیکوباتر 0.97% ($92.7\% - 81.6\%$) و ارزش اخباری منفی آن (NPV) 0.90% ($92.7\% - 81.6\%$) محاسبه شد.

1000 برابر، توسط پاتولوژیست مجرب، مورد مطالعه قرار گرفتند. مقاطع میکروسکوپی قبل از اینکه از نظر وجود باکتری شبیه هلیکوباتر منفی گزارش شوند، حداقل 7 دقیقه دقیقاً جستجو شده و ارزیابی تمامی آنها بدون اطلاع از نتایج آندوسکوپی با تست اوره آز و به صورت کاملاً کور (blind) بود. در نهایت، 18 مورد به دلایل گوناگون از جمله ناکافی یا نامناسب بودن نمونه یا اثبات وجود بدخیمی در نمونه بیوپسی حذف شده و بررسی نهایی بر روی 100 بیمار باقی‌مانده صورت گرفت.

در مطالعه اسلامیدهایی که با (H-E) رنگ شده بودند، با در نظر گرفتن دستورالعمل Sydney system (۸،۹)، این پارامترها مورد توجه و ارزیابی قرار گرفته‌اند:

- ۱- درجه‌بندی شدت عفونت با هلیکوباتر که به 6 درجه (تا 5) تقسیم شده است (۱۰).
- ۲- وجود و شدت انفیلتراسیون سلولهای تک هسته‌ای (لنسوسیت و Plasma cell) که میان وجود گاستریت مزمون بوده‌اند.

- ۳- وجود یا عدم وجود فولیکولهای لنفاوی
- ۴- شدت حضور یا عدم وجود PMN و تهاجم غددی که میان وجود گاستریت فعال بوده‌اند.

- ۵- وجود یا عدم وجود erosion مخاطی، آتروفی غددی، متاپلازی روده‌ای و دیسپلازی سلولی.

در مطالعه اسلامیدهایی که با گیمسا رنگ شده بودند، شدت عفونت با هلیکوباتر (درجه $0 - 5$) مد نظر بوده است. نتیجه تست اوره آز به صورت مثبت یا منفی بودن در نظر گرفتن شدت آن و احتساب حداقل زمان 60 ثانیه جهت تفسیر تست، در نظر گرفته شده است. در آنالیز نهایی، از آنجایی که بررسی درجه عفونت هلیکوباتر در این مطالعه مد نظر نبوده است، تنها حضور یا عدم حضور باکتری (به صورت $+/-$ -ثبت شده است. از آنجایی که امکانات کشت باکتری در اختیار نبود، Gold standard در این مطالعه، رنگ آمیزی (H-E) در نظر گرفته شده است و رنگ آمیزی اختصاصی گیمسا و تست اوره آز، با توجه به نتایج حاصل از این روش در نرم‌افزارهای آماری EPI info مورد آنالیز قرار گرفته است. در آنالیز نتایج برای تعیین

(H-E) به عنوان روش مرجع تشخیص در این مطالعه باشد. علیرغم اینکه "gold standard" برای تشخیص موارد مثبت و منفی هلیکوباتر، کشت می‌باشد، در این مطالعه به دلیل محدودیت امکانات از روش (H-E) به عنوان روش جایگزین استفاده گردید و با توجه به کاستیهای این روش اختلاف میان ویژگی آن در این مطالعه و مطالعات دیگر قابل توجیه می‌باشد. اما تست اوره‌آز سریع براساس نتایج این تحقیق در تشخیص مبتلایان به عفونت هلیکوباتر پیلوری خیلی حساس نیست یعنی موارد منفی کاذب (FN) آن نسبتاً زیاد است اما چون ویژگی آن مناسب است، موارد مثبت کاذب (FP) آن کم بوده و نتیجه مثبت آن اهمیت بیشتری دارد ولی چنانچه نتیجه تست اوره‌آز سریع منفی گردد باید با تست مطمئن دیگری آزمایش تکرار گردد. در مطالعات دیگر انجام یافته نیز مانند این مطالعه تست اوره‌آز سریع را به عنوان یک تست با ویژگی بالا معرفی کرده‌اند در واقع این تست مجموعاً بیشتر اختصاصی است تا حساس(۱۰،۱۱). تخریب محیط دراثرماندن بیش از حد، نمونه‌گیری ناکافی و مصرف آنتی - بیوتیک از دلایل ایجاد منفی کاذب(FN) می‌باشد(۱۱).

در یک نگاه کلی با توجه به بیشتر بودن PLR اوره‌آز سریع نسبت به گیمسا، تست اوره‌آز سریع بیشتر می‌تواند جهت اثبات وجود عفونت هلیکوباتر به کار رود و با توجه به کمتر بودن NLR رنگ آمیزی گیمسا، این تست جهت رد (Rule out) بیماری کاربرد بیشتری دارد.

در کل می‌توان گفت که رنگ آمیزی گیمسا را می‌توان به عنوان وسیله‌ای در جهت رفع نیاز روزانه پذیرفت و تست اوره‌آز با توجه به ویژگی نسبتاً بالایی که دارد و سرعت تشخیص و تکنیک ساده آن و عدم نیاز به تکنسین مجبوب، می‌توان در جهت تشخیص عفونت هلیکوباتر بکار رود اما موارد منفی آن باید با روش مرجع مناسب کنترل گردد.

۵۱/۱٪/۳۶٪/۶۶٪) محاسبه شد. نسبت درستنمایی مثبت (PLR) تست اوره‌آز سریع برای تشخیص هلیکوباتر پیلوری ۷/۴ و نسبت درستنمایی منفی (NLR) آن ۰/۲۵٪ محاسبه گردید.

براساس معیارهای ذکر شده برای (H-E) در روش کار از مجموع ۱۰۰ نفر ۸۸ نفر دچار گاستریت مزمن بودند که از این تعداد ۶۸ نفر آنها دارای باکتری هلیکوباتر پیلوری بوده‌اند و همچنین ۵۲ نفر از افراد مورد پژوهش مبتلا به گاستریت فعال بوده‌اند که از این تعداد ۴۷ نفر آنها (۹۰/۳٪) باکتری هلیکوباتر پیلوری داشته‌اند و همچنین در ۴۹ نفر از افراد مورد پژوهش فولیکول لنفاوی دیده شد که از این تعداد، ۳۹ نفر (۷۹٪) دارای هلیکوباتر پیلوری بودند. در دو گروه گاستریت مزمن و گاستریت فعال تعداد افراد واجد هلیکوباتر و فاقد هلیکوباتر اختلاف معنی‌داری داشتند در حالیکه در مورد فولیکول لنفاوی تعداد افراد واجد و فاقد هلیکوباتر اختلاف آماری معنی‌داری نداشت (جدول ۱).

بحث

با توجه به نتایج بدست آمده در این تحقیق روش گیمسا در تشخیص هلیکوباتر روشنی حساس می‌باشد اما از ویژگی بالایی برخوردار نیست و این بدان معنی است که موارد منفی کاذب آن بسیار اندک می‌باشد و چنانچه نتیجه تست گیمسا منفی گردد احتمال عدم وجود هلیکوباتر زیاد می‌باشد ولی نتایج مثبت آن باید با تست مطمئن دیگری تأیید گردد. گرچه در این تحقیق ویژگی گیمسا پایین است (۴۴٪) اما در تحقیقات مشابه ویژگی در حد ۹۷-۱۰۰٪ گزارش گردیده است (۱۰،۶). پایین بودن ویژگی رنگ آمیزی گیمسا در این تحقیق بدین معناست که درصدی از موارد مثبت در رنگ آمیزی گیمسا با (H-E) به عنوان روش مرجع تأیید نشده‌اند که علت این امر می‌تواند استفاده از رنگ آمیزی

یافته پاتولوژی	تعداد موارد هلیکوباتر مثبت	تعداد موارد بدون هلیکوباتر	P Value
گاستریت مزمن	۶۸	۲۰	.۰۰۲
گاستریت فعال	۴۷	۵	.۰۰۰۴
فولیکول لنفاوی	۳۹	۱۰	.۱

جدول ۱- یافته‌های پاتولوژی بر حسب وجود یا عدم وجود هلیکوباتر

منابع

1-Dick, James, Helicobacter: A new Twist to An old Disease, Annual Rev. Microbiology, 1990; 44: 249-69

2-Laffeld R.J.L.F. "Presence of Helicobacter Pylori in patients with non-ulcer dyspepsia revealing normal antral histological characteristics", Digestion, 1990; 47: 29-34

3-Aska-m, Kimura-T, Kato-M et al "Possible role of helicobacter pylori infection in early gastric cancer development", Cancer, 1994; 73(11): 2691-94

4-Goossens-H., Glueczynski-Y., Burettle-A., et al, "Evaluation of a commercially available complement Fixation test for diagnosis of Helicobacter pylori Infection", Journal of clinical Micribiology, 1992; 30(12): 3230-3

5-Grawmill M, Harrison's principles of internal medicine, 14th ed., 1998

6-Madan-E., Kemp-S., Westblom-P et al, "Evalution of staining methods for identifying campilobacter pylori", A.J.C.P., 1988; 9(4):450-3

7-Westblom-B., Madan-E., Kemp-S. et al, "Evalution of a rapid urease test to detect campylobacter pylori infection", Journal of clinical microbiology, 1988; 26(7):1393-4

8-Dixon-MF, Genta-RM, Yardley-JH et al, "Classification and grading of gastritis, the updated sydney system", American Journal of surgical pathology, 1996,20(10):1161-81

9- Alhomsi – MF., Adeymi – EO "Grading helicobacter pylori gastritis in dyspeptic patients", Comp-Immunol-Microbiol-Infect-Dis, 1996: 19(2): 197-54

10-Simor-AF, "Camparison of four stains and urease test for rapid detection of helicobacter pylori in gastric biopsies", European Journal clin. Microbial. Infect. Dis., 1990;9:350-2.

11-Sleisenger MH., Fordtran JF. "Gastrointestinal disease: Pathology, diagnosis, management", 5th ed. Philadelphia, W.B. saunders, 1993,1:551-5

EVALUATION OF DIAGNOSTIC VALUE OF GIEMSA STAINING AND RAPID UREASE TEST IN HELICOBACTER PYLORI

I *II* *III* *III*
**Sh. Ghasemi MD* *A. Chehrei* *S. Sadeghi MD* *A. Ebrahimi MD*

ABSTRACT

Attention to high prevalence of inflammatory disease of upper gastrointestinal system and determination of Helicobacter pylori, "a great importance etiology of gastric disorders", this study was performed for rapid diagnostic evaluation of Helicobacter pylori.

This observational & cross-sectional study was performed in 100 cases who suffered from upper gastrointestinal symptoms. By an internist, at least two gastric biopsies with endoscope (From antrum region) were taken, one of the biopsies was used in H-E staining (reference for gold standard method) and its results compared with Giemsa stain result for determination of validity if Giemsa staining. Other biopsy was used in one minute rapid urease for rapid diagnosis in patient with H.Pylori infection and in statistical analysis of the results sensitivity, specificity, positive and negative predictive Values (PPV,NPV) and positive and negative likelihood ratio (PLR,NLR) were used.

In Giemsa staining sensitivity was reported to be 95.9% and specificity was 44.4% and for rapid urease test sensitivity was 69.9% and specificity 85.2% PPV of Giemsa staining and rapid urease test were 82.3% and 92.7% respectively, and NPVof were 80% and 51% respectively. PLR in Giemsa staining and rapid urease test were 1.7 and 4.7 respectively and NLR were 0.09 and 0.35 respectively.

Giemsa staining has a high sensitivity; and its negative results is Valuable. Rapid Urease test has a high specificity, and its positive results are valuable but its negative results must be controlled with a suitable reference test.

Key Words: 1) Helicobacter Pylori 2) Giemsa staining 3) H-E staining 4) Rapid urease test

I) Assistant professor of infectious diseases, Iran University of Medical Sciences and Health Services, Tehran, Iran
(*Corresponding author)

II) Medical Student member of student research committee of Iran University of Medical Sciences and Health Services

III) General physician